

İslam Ülkelerinde Mesleki Eğitim ve İSMEK-SESRIC İşbirliği

Hüseyin Hakan Eryetli
Direktör
Eğitim ve Teknik İşbirliği Dairesi
SESRIC

Taslak

- **İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Üye Ülkelerinde Eğitimin Kalitesi, İşsizlik ve Yoksulluk Sorunları**
  - İİT Ülkelerinde Eğitim ve Eğitimde Kalite Sorunu
  - İİT Ülkelerinde İşgücü Piyasası ve İşsizlik Sorunu
  - İİT Ülkelerinde Yoksulluk ve Gelir Dağılımdaki Eşitsizlik
- **Bir Çözüm Politikası Olarak Mesleki Eğitim Kurumlarının Yaygınlaştırılması**
  - İİT Ülkeleri Mesleki Eğitim Programı (OIC-VET) çerçevesinde SESRIC-İSMEK İşbirliği
  - İSMEK Usta Eğitimi Programı (OIC-İMTP)

İİT Ülkelerinde Eğitim ve Eğitimde Kalite Sorunu: Eğitim Harcamaları

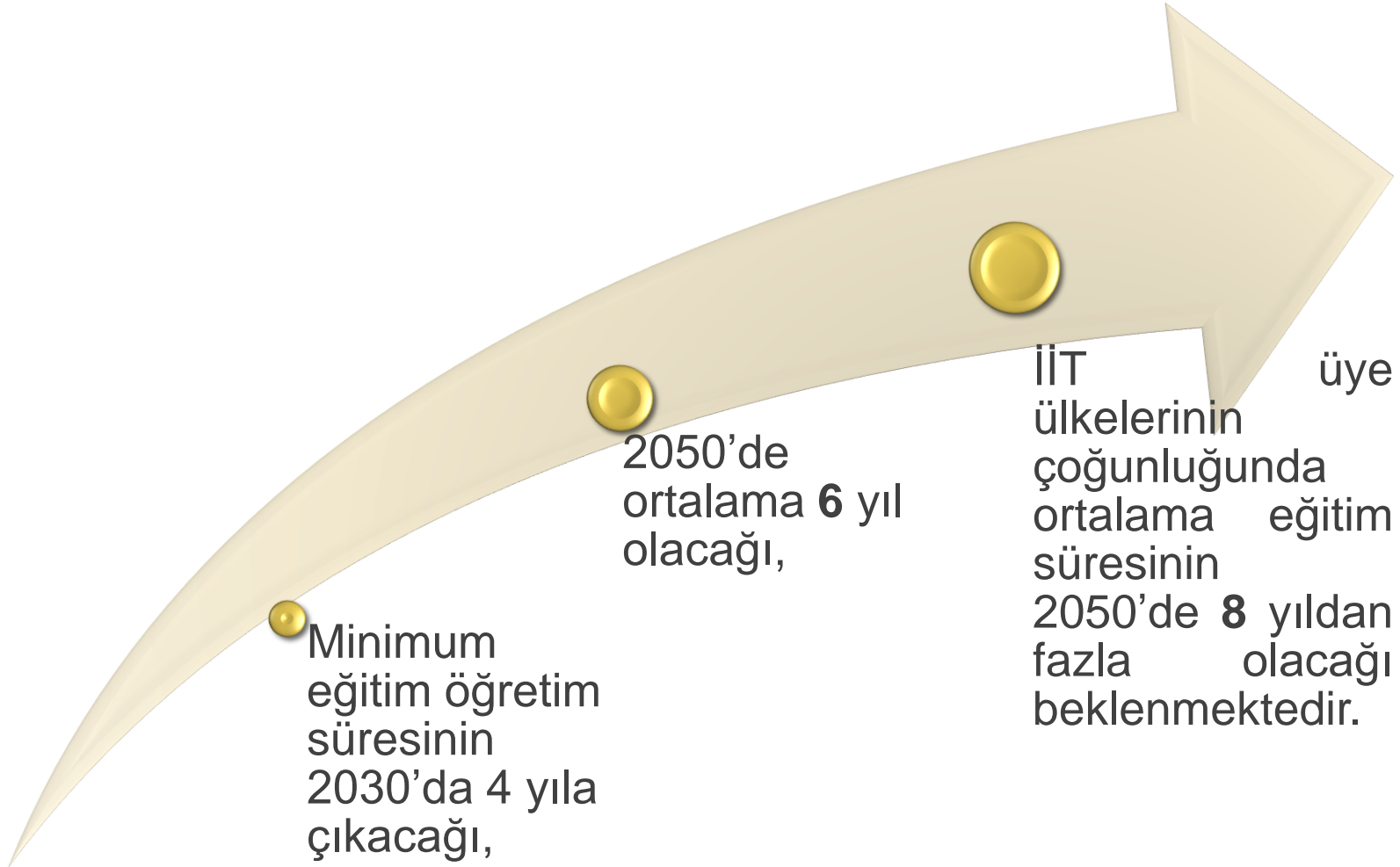

Öğrenci başına eğitim harcamaları:

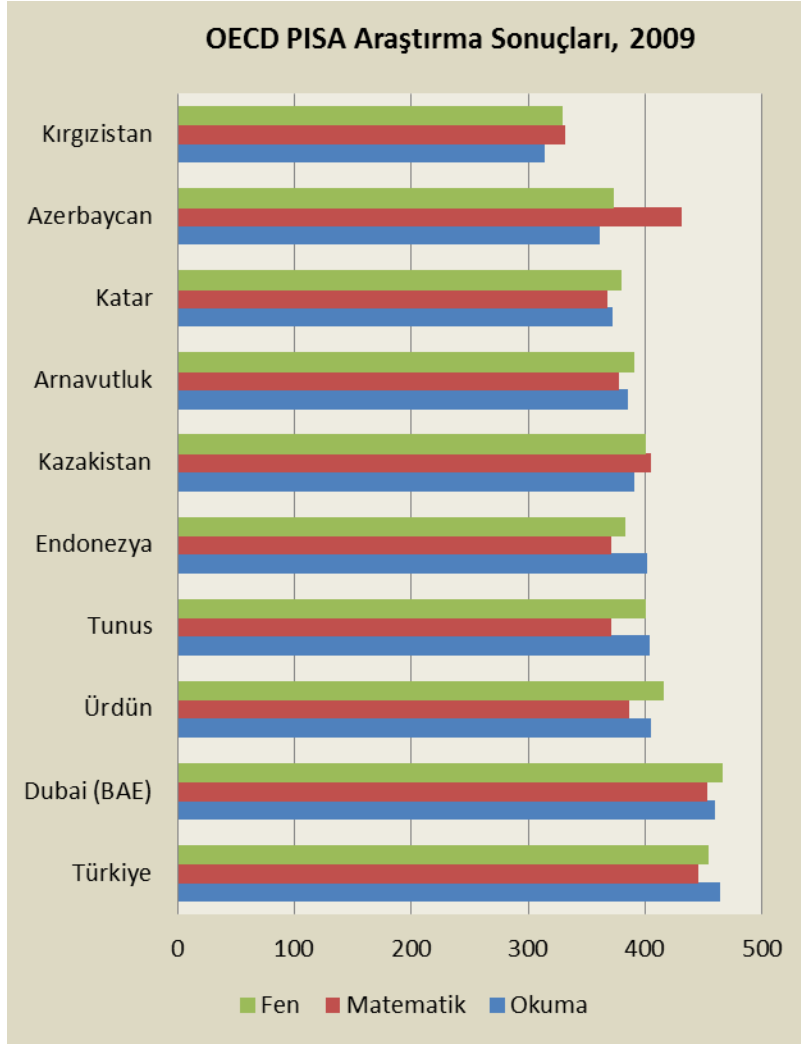
- **Dünya ortalaması** (kişi başına GSYİH yüzdesi olarak) 1999 yılında %20,5 iken bu oran 2008 yılında % 21,2'e çıkmıştır.
- Bu rakam **gelişmiş ülkeler** için %21,8'den %23,5'e çıkarken,
- **Gelişmekte olan ülkeler** için yalnızca %18,1'den %18,2'ye çıkmış ve bu hali ile gelişmiş olan ülkelerin bir hayli altında seyretmiştir.
- **İİT ülkeleri** açısından durum gelişmekte olan ülkelere göre daha iyi değildir. Öyle ki, 1999 yılında %16,3 olan bu oran 2008 yılında sadece %16,5 olmuş ve böylelikle gelişmekte olan ülkelerin ortalaması altında kalmıştır.

İİT Ülkelerinde Eğitim: Eğitim Öğretim Süresi

İİT ülkelerinde önümüzdeki 40 yılda ortalama eğitim- öğretim süresi nde artış görünüyor.

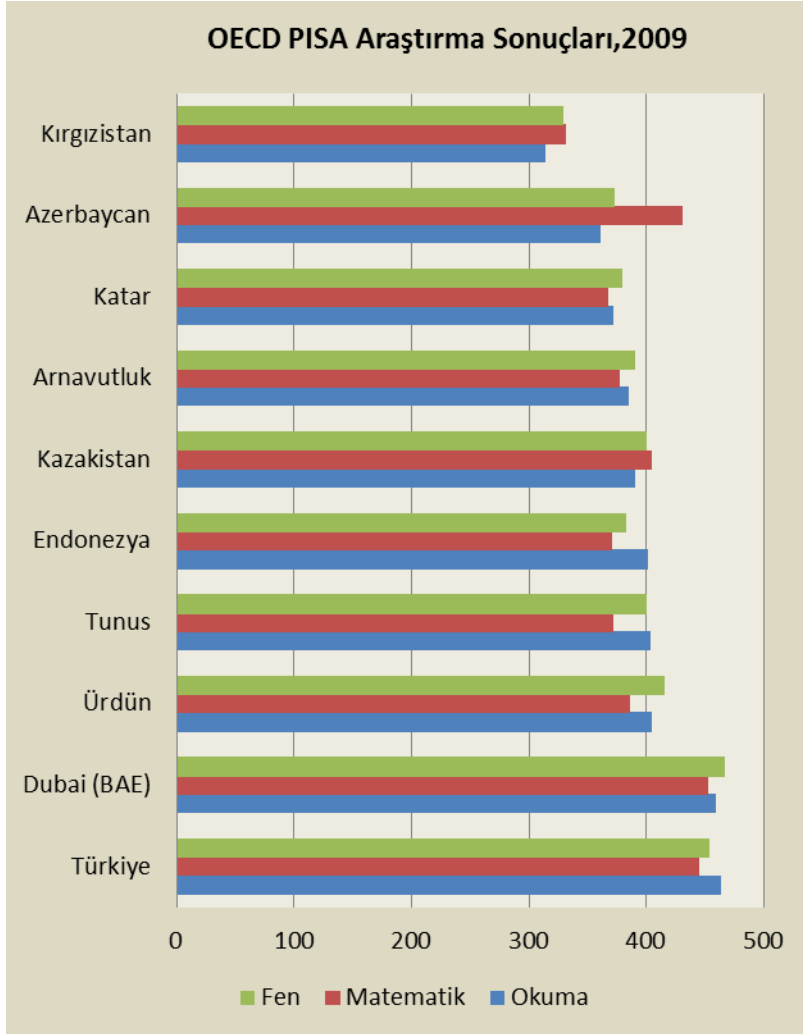

İİT Ülkelerinde Eğitim: Eğitimde Kalite Sorunu

- OECD tarafından yapılan, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) testleri ile özellikle, öğrencilerin beceri ve bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmış, zorunlu eğitim süresi boyunca aldıkları eğitimin, sosyal hayata adaptasyonları sırasında gerekli olacak becerileri kazandırıp kazandırmadığı araştırılmıştır.
- 2009 yılı PISA Araştırmasında, OECD ülkeleri için ortalama puan **500** olarak hesaplanmıştır.
- Ancak, her 3 eğitim dalında da **Türkiye ve BAE** haricindeki İİT ülkeleri 400 puanın altında kalmış veya 400 puanı az bir farkla geçebilmişlerdir.

İİT Ülkelerinde Eğitim: Eğitimde Kalite Sorunu

- Türkiye ve BAE; Rusya, Brezilya, Meksika ve Tayland gibi gelişmekte olan pek çok ülkeye göre daha iyi bir performansa sahiptir. Ancak Türkiye, eğitim kalitesi açısından İİT ülkeleri içinde en başarılı ülke olsa da, OECD ortalamalarının altındadır.
- Ne yazık ki araştırma içine alınan 65 ülkeden performansı en düşük 10 ülkenin 7'si İİT üyesi ülkelerdir.
- Türkiye, en başarılı performansa sahip olan İİT ülkesi olarak 41. sırada yer almaktadır.

İİT Ülkelerinde Eğitim: Eğitimde Kalite Sorunu

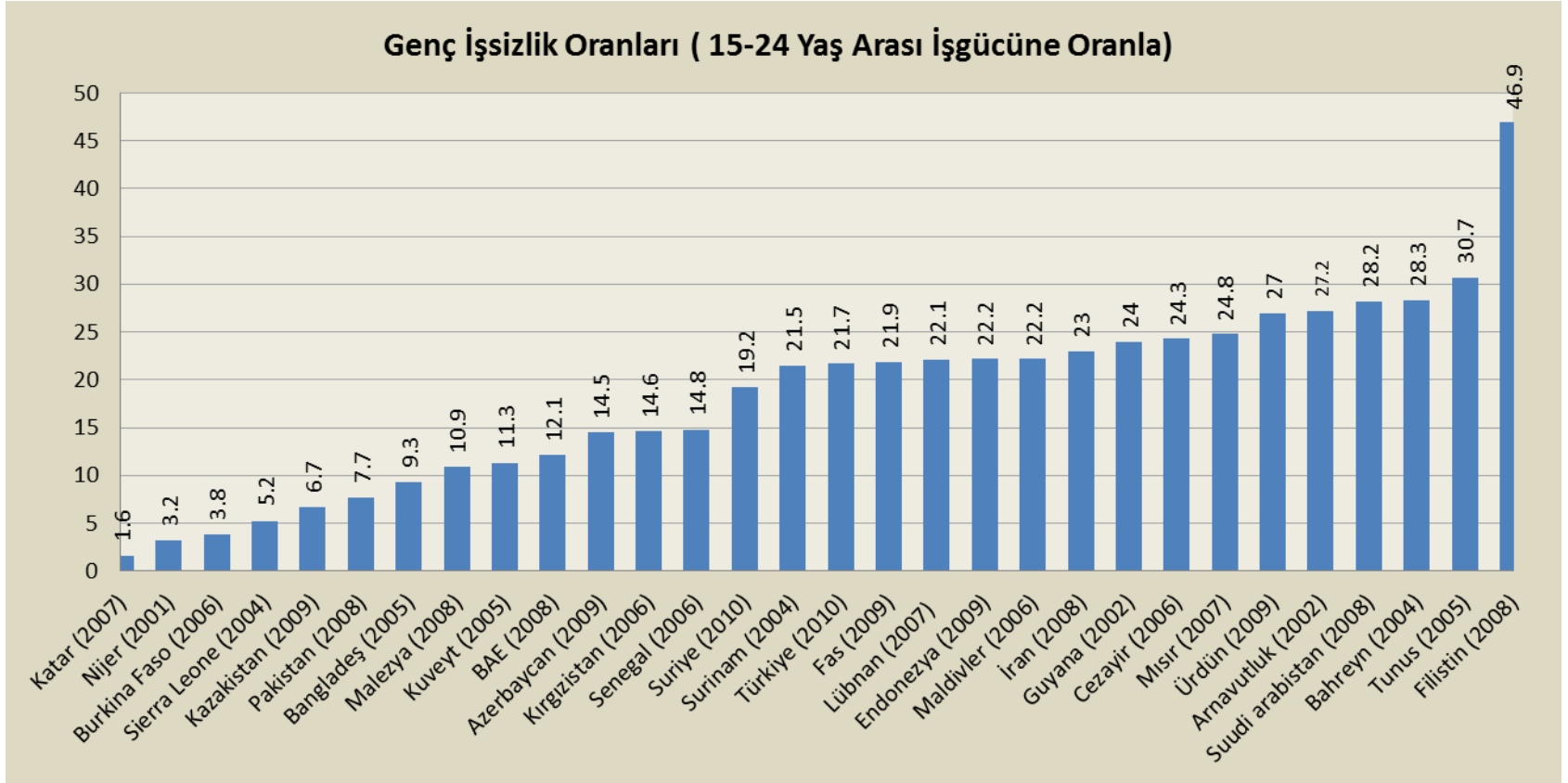
- Tüm dünya genelinde olduğu gibi, İİT ülkelerinde de eğitim kalitesinin üzerinde durulması gereken bir konu olduğuna dair birçok çarpıcı çalışma bulunmaktadır.
  - Örneğin 15–19 yaş aralığında olan ve 6 yıllık eğitimlerini tamamlayan Mali gençlerinin %30'u basit cümleleri dahi okuyamamaktadır.
  - Pakistan'da 3. sınıf öğrencilerinin sadece yarısı temel çarpma sorularını cevaplayabilmektedir (Dünya Bankası, 2011).

İİT ülkelerinde İşgücü Piyasası: İşsizlik sorunu

- **Dünya genelinde**, 2007 yılında yaklaşık olarak 70,8 milyon olan 15-24 yaş arası genç işsiz sayısı, 2011 yılında 74,8 milyona ulaşmıştır. (ILO, World of Work Report 2012).
- %12.7 küresel **genç nüfus işsizlik oranı** (2011), kriz öncesi değerlerden yüksek olup, gençler yetişkinlere oranla 3 kat daha fazla işsizlik tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.
- Örneğin, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde genç işsizlik oranları %25,2'i aşmakta ve nerede ise yetişkin işsizlik oranlarınının 4 katı olmaktadır. (ILO, Global Employment Trends 2012).
- Birçok İİT üyesi ülkede de genç nüfus işsizlik oranları oldukça yüksek olup, dünya ortalamasının üstündedir.

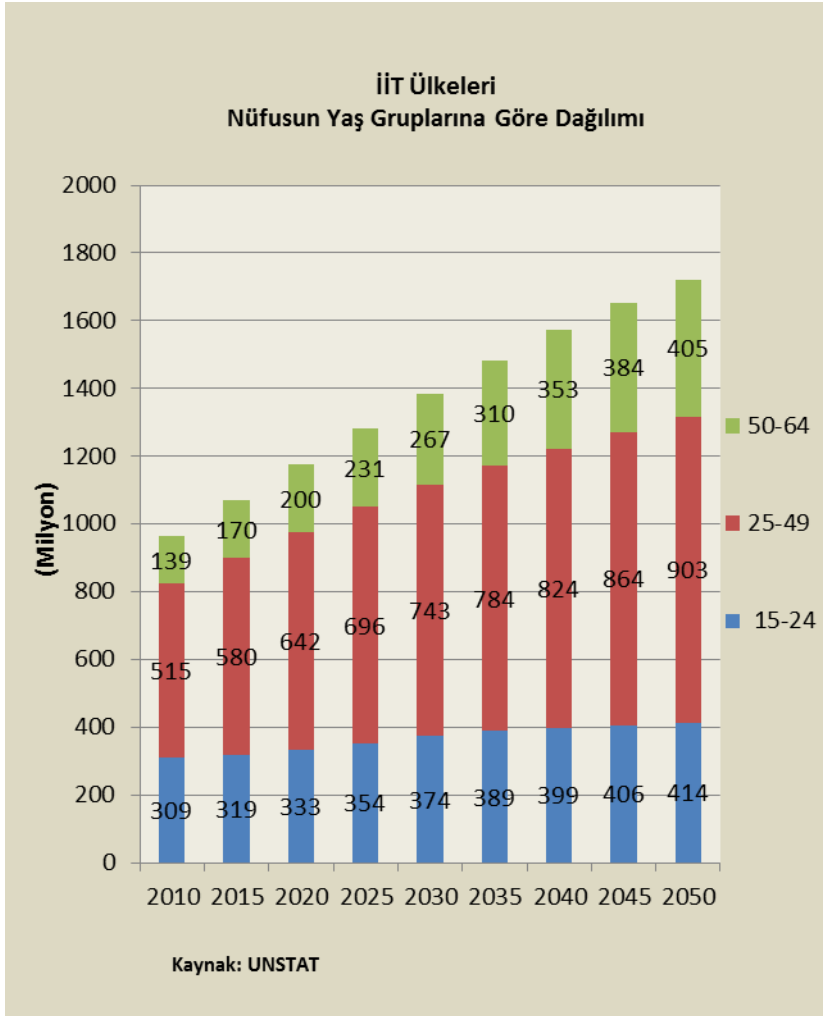

İİT Ülkelerinde Genç Nüfus İşsizlik Sorunu

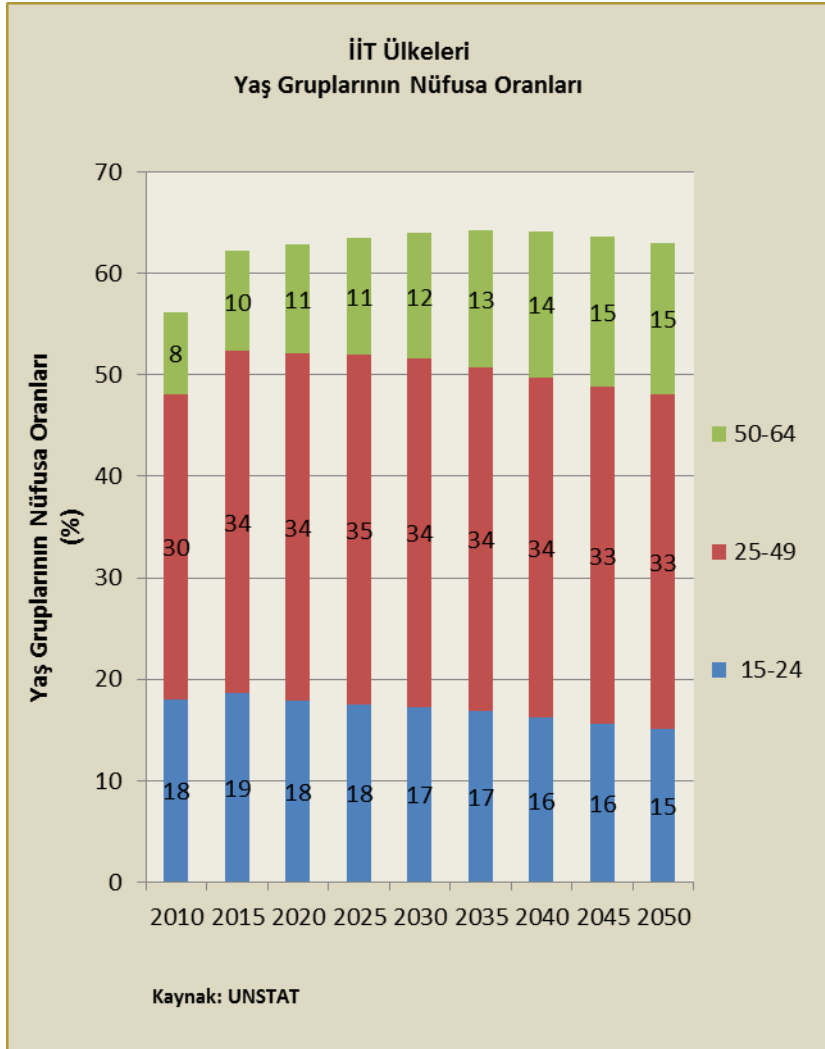
İİT ülkelerinde 15-24 yaş arası gençlerde işsizlik oranları (Dünya Bankası, 2012)

Bir Fırsat Olarak Genç İşgücü

- Beşeri sermaye, ekonomik büyümenin en önemli faktörlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. İİT ülkelerinde beşeri sermayenin büyük bölümünü genç nüfus oluşturmaktadır.
- Birleşmiş Milletler hesaplamalarına göre, İİT üye ülkelerinin toplam nüfusu içerisindeki genç nüfus sayısı sürekli artış gösterirken, genç nüfusun toplam nüfusa oranı 2025 yılına kadar artacak, 2025 yılından sonra ise düşüşe geçecektir.

Bir Fırsat Olarak Genç İşgücü

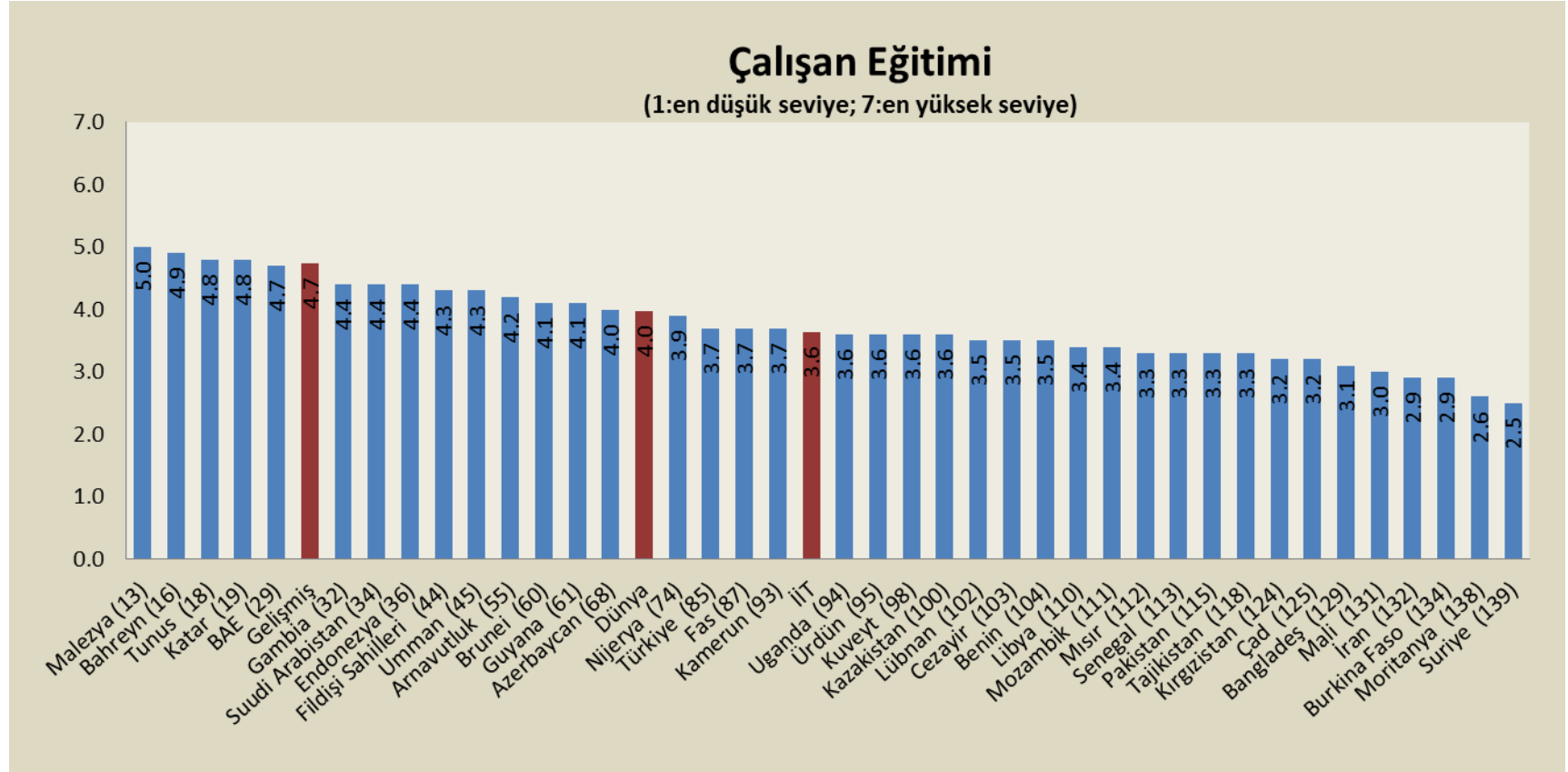

- 2025 yılına kadar oran ve sayıca artan genç nüfus için, işgücü talebini arttırarak, yeni iş imkânları oluşturulması gerekmektedir.
- 2025 yılından sonra ise genç nüfus oranının başka bir deyişle aktif çalışan nüfusun azalması problemine karşı, **aktif işgücüne dahil olan gençlerin becerileri ve yetenekleri geliştirilerek, işgücü piyasasının etkinliği arttırılması gerekmektedir.**

İİT Ülkeleri: Beşeri Sermayeye Yatırım İhtiyacı

- Dünya Ekonomik Forumu, Yönetici Görüşleri Araştırması yapmıştır.
- Araştırma kapsamında, işadamlarına “Ülkenizdeki şirketler, çalışanlarının gelişim ve eğitimine ne ölçüde yatırım yapmaktadırlar?” sorusu yöneltilmiştir.
- 2009 ve 2010 yılında yapılan araştırma sonuçlarının ortalaması hesaplanarak, çalışanların gelişimi ve eğitimine yapılan yatırıma göre 1 ve 7 arasında değerler verilmiştir.

İİT Ülkeleri: Beşeri Sermayeye Yatırım İhtiyacı

İİT üye ülkeleri ortalaması 3,6 ile dünya ortalamasının (4,0) ve gelişmiş ülkelerin (4,72) altında bir değer almıştır.

İİT Ülkeleri: Beşeri Sermayeye Yatırım İhtiyacı

- Eğitim ve çalışan gelişimine yaptığı yatırımlarla **Malezya** 5,0 'lık bir değer alarak İİT üye ülkeleri içerisinde birinci, dünya genelinde 13. sırada yer almış, **Bahreyn, Tunus, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri** ise gelişmiş ülkelere oranla daha fazla iş başında (mesleki) eğitime yatırım yapmışlardır.
- Ancak araştırmaya katılan 39 İİT üye ülkesinin, sadece 14 tanesi dünya ortalamasının üstünde değer alabilmiştir.
- İİT üye ülkelerinin, gerek örgün eğitim süresince, gerekse sonrasında ve iş hayatında mesleki eğitimi arttıracak adımlar atarak, beşeri sermayenin gelişimine hız vermeleri gerekmektedir.

İşsizlik Sorununun Etkileri

Yüksek
işsizlik
oranları,
özellikle
genç
nüfus
işsizlik
sorunu;

Ekonomik kalkınmanın anahtarı hükmünde olan beşeri sermayenin kaybına,

Üretken kapasitenin piyasanın dışında kalmasına,

İşsizlik ve kayıt dışı istihdamdan kaynaklanan kayıp vergi gelirlerine,

Yoksulluk ve gelir dağılımında eşitsizliklere,

Toplumsal huzursuzlukların baş göstermesine sebep olmaktadır.

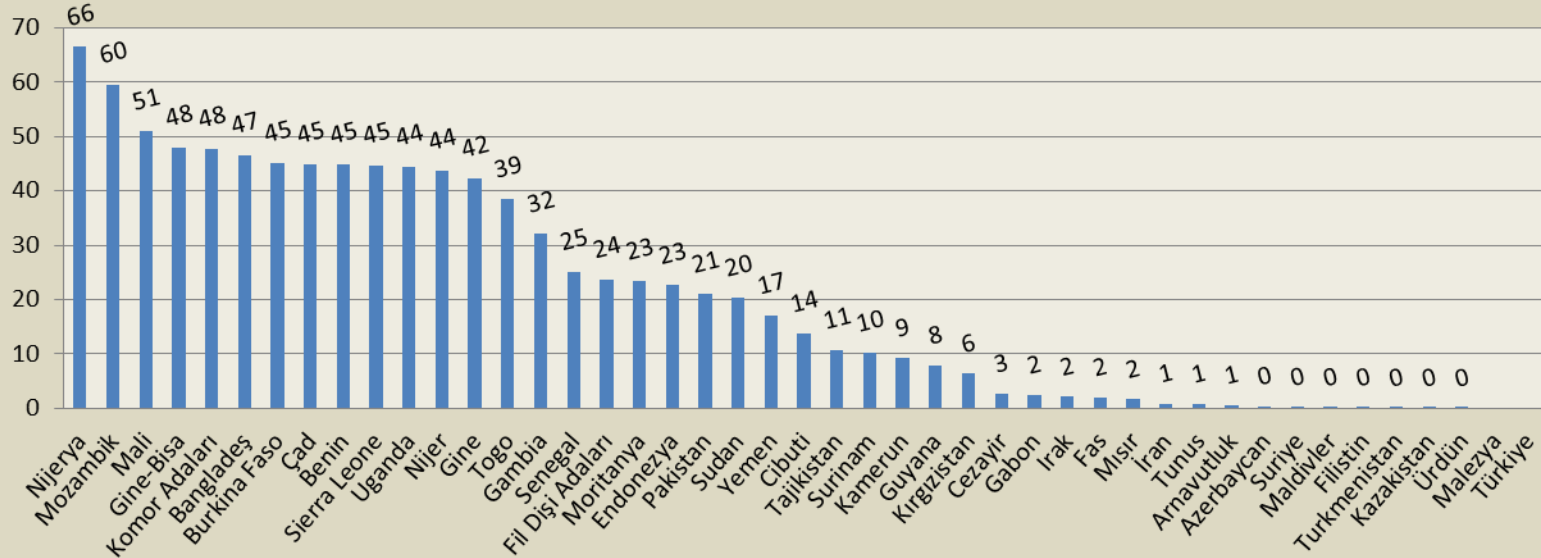
İİT ülkelerinde kalitesiz eğitim ve yüksek işsizlik oranları sonucu: **Yoksulluk**

- Dünya Bankasının son hesaplamalarına göre yaklaşık olarak 351 milyon insan, (İİT ülkeleri toplam nüfusunun %27'si), aşırı yoksulluk olan isimlendirilen, günlük 1.25\$ olan yoksulluk sınırının, 640 milyon insan (İİT ülkeleri toplam nüfusunun 49%'u) ise günlük 2\$ olan yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Yoksulluk sınırını günlük 5\$ seviyesine çıkarılması halinde, İİT ülkelerinin toplam nüfusunun yaklaşık %80'ni bu sınırın altında kalmaktadır.(Dünya Bankası, Povcal hesaplamaları,2012; Gelir seviyesi yüksek olan 9 körfez ülkesi bu hesaplama dahil edilmemiştir.)
- 1990 yılında İİT üye ülkeleri toplam nüfusunun yaklaşık olarak **%38** yoksulluk sınırının altında yaşarken bu oranın 2008'de **%27**'ye düşmesi olumlu bir sonuç olsa da hala yetersizdir.

İİT Ülkelerinde Yoksulluk

Yoksulluk Sınırının Altında Yaşayan Kesimin Toplam Nüfusa Oranı (2008)

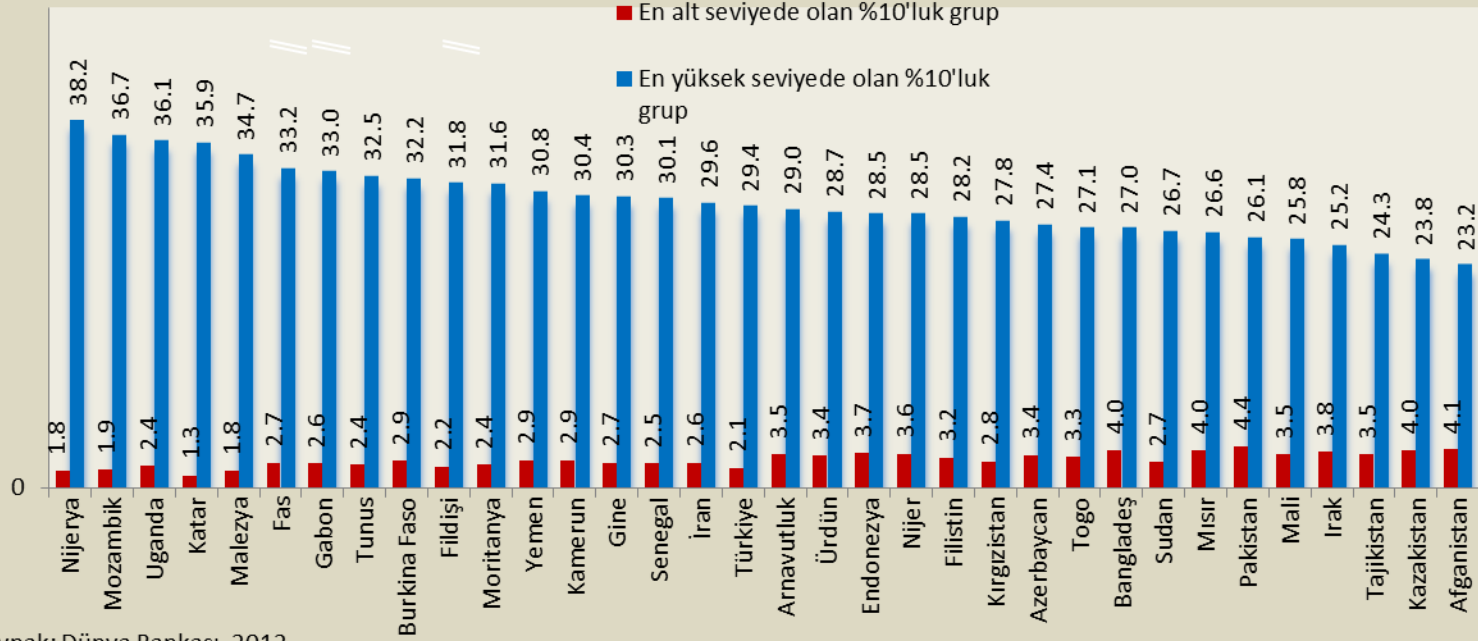

Kaynak: Dünya Bankası, (Povcal Net), 2012, Yoksulluk Sınırı Günlük 1.25\$ olarak kabul edilmiştir.)

Yoksulluk sınırının (günlük \$1.25) altında yaşayan nüfusun bu denli yüksek olmasının yanı sıra, İİT ülkelerinde gelir dağılımındaki eşitsizlikler de bir başka problemdir.

İİT Ülkelerinde Gelir Dağılımındaki Eşitsizlik

Nüfusun Yüzdolik Gruplarına Göre Gelirin Dağılımı

Kaynak: Dünya Bankası, 2012

İİT genelinde en yüksek gelir seviyesinde bulunan toplumun %10'u GSYİH'nın % 29,7'sine sahip olurken, en düşük gelir seviyesinde bulunan %10'luk kesim ise GSYİH'dan %1,3 ve %4,8 arasında değişen bir pay alabilmektedirler. **Son 10 yılda İİT üye ülkelerinde kişi başı GSYİH artış göstermiş olsa da, gelir dağılımında kayda değer bir değişiklik olmamıştır.**

İİT Ülkelerinde Yüksek İşsizlik ve Yoksulluk Oranları

Sonucu: **Yoksulluk ve Sosyal Huzursuzluklar**

- Son yıllarda, İİT ülkelerinde, ekonomik büyüme yaşanmasına rağmen, gelir dağılımındaki eşitsizliklerde bir düzelme görülmemesi ve yeterli iş imkânlarının sağlanamaması gibi sebeplerle, toplumsal huzursuzluklar başlamış, özellikle genç nüfus daha iyi yönetim isteklerini dile getirmişlerdir.
- Özellikle Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde “adalet” ve “eşitlik” istekleri ile başlayan hareketler, Arap Baharı ismi verilen ve birçok hükümetin yıkılmasına sebep olan büyük toplumsal hareketlere dönüşmüştür. Bu büyük hareketlerin altında yatan en önemli sebeplerden birinin, **fırsat eşitliği ve iş imkânlarının arttırılması isteği** olduğunun altı çizilmelidir.

Bir Çözüm Politikası Olarak: Mesleki Eğitim

- Mevcut eğitim sistemlerinin, özelde ekonomik büyümenin lokomotifini olarak nitelendirilen sanayi sektörünün, genelde ise tüm istihdam edici sektörlerin ihtiyaçlarına uygun nitelikli işgücünü yetiştirememesi (beceri uyumsuzluğu-skill mismatch), özellikle genç nüfus işsizlik oranlarının sürekli yüksek seyretmesine sebep olmaktadır.
- Gençlere işgücü piyasasına katılmalarını sağlayacak becerileri kazandıracak, uluslararası standartlarda bir eğitim verilmelidir.
- İİT üye ülkelerinin, gerek örgün eğitim süresince, gerekse sonrasında ve iş hayatında **mesleki eğitimi** arttıracak adımlar atarak, beşeri sermayenin gelişimine hız vermeleri gerekmektedir.

Bir Çözüm Politikası Olarak: Mesleki Eğitim

- Mesleki eğitim ve öğretim, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda yeni beceri ve yeterliliklerin elde edilmesinde, ilave iş olanaklarının oluşturulmasında ve ulusal ekonomik kalkınmada önemli bir rol oynamaktadır.
- Aynı zamanda, mesleki eğitim ve öğretim hâlihazırda istihdam edilmiş olan insanlara yeteneklerini geliştirebilme ve yeni gelişmelere ayak uydurma imkânı sağlayarak, verimliliği ve dolayısıyla firmaların rekabet gücünü arttırmaktadır.

İslam İşbirliği Teşkilatı Mesleki Eğitim Programı (İİT-MEP)

- İslam İşbirliği Teşkilatı Mesleki Eğitim Programı (İİT-MEP) resmi olarak 9 Kasım 2009 yılında İstanbul'da düzenlenen 27. İSEDAK toplantısında Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından yürürlüğe konulmuştur.

İslam İşbirliği Teşkilatı Mesleki Eğitim Programı (İİT-MEP)

- İİT Üye Ülkelerindeki mevcut mesleki eğitim uygulamalarını desteklemek suretiyle mesleki eğitim ve öğretimin erişilebilirliğini ve kalitesini yükseltmeye odaklanmakta, ilgili kuruluşların işbirliği ve ortaklıklar tesis etmesi, tecrübelerini karşılıklı olarak paylaşması ve katılımcıların beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi hususunda yeni fırsatlar sunmaktadır.
- İİT-MEP çerçevesinde, SESRIC; uzman değişimi yöntemi ile çeşitli konularda eğitimler düzenlemekte, bilgi, tecrübe değişimi ve iyi örneklerin tanıtılması ile üye ülkeler arasında işbirliği platformları kurmayı hedeflemektedir.

İİT-MEP Kapasite Geliştirme Programları

Ulusal İstatistik Kurumları için İstatistik Kapasite Geliştirme Programı (Stat-CaB):

Kazakistan Cumhuriyeti İstatistik Ajansında düzenlenen Dönemsel Ulusal Hesaplar konulu eğitim 31 Ekim-2 Kasım 2011

İİT Tarım Kapasite Geliştirme Programı (Agri-CaB)

TİKA ve Nouakchott Türk Büyükelçiliği ile düzenlenen
«Gıda ve Yaşam Güvenliği Destekleme Programı» eğitimi,
5-10 Mayıs 2012

Pamuk Eğitimi Programı (OIC-CTP)

'Islah ve Biyoteknoloji: Hibridizasyon' konulu eğitim, 15-17 Kasım 2011, Bangladeş

Çevre Kapasite Geliştirme Programı (Environment-CaB)

‘Su Kaynakları Yönetimi’ konulu eğitim, 23-24
Kasım 2011, Sudan

Merkez Bankaları Kapasite Geliştirme Programı (CB-CaB)

‘Rezerv Yönetimi’ konulu eğitim, Kırgızistan, 23-
24 Mayıs 2012

İbn-i Sina Sağlık Kapasitesini Geliştirme Programı (IbnSina-HCaB)

‘Sağlık Bilgi Sistemleri’ konulu eğitim, 22-24 Mart 2012, Bangladeş

İş Sağlığı ve Güvenliği Kapasite Geliştirme Programı (OSHCaB)

‘İş Hijyeni: Kimyasal Faktörler ve Kimyasal Pozlama’ konulu eğitim, 06-08 Mart 2012, Malezya

İİT-MEP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (İSMEK) bünyesinde verilen eğitimler ile binlerce kişi, işgücü piyasasına girmelerini kolaylaştıracak mesleki eğitim almakta ve hâlihazırda istihdam edilmiş olanlar ise mevcut yeteneklerini geliştirebilmektedirler.
- İSMEK modeli, İİT ülkelerinin işgücü piyasanda karşılaştıkları sorunlara çözüm getirebilecek olan kapsamlı ve başarısı teyit edilmiş bir programdır.

İT-MEİP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği İSMEK Usta Eğitimi Programı (İMTP)

2011 yılında, İSMEK modelinin üye ülkelerde uygulanarak benzer eğitim merkezlerinin açılması ve bu merkezlerde eğitim verebilecek eğiticilerin eğitilmesi amacı ile SESRIC-İSMEK işbirliği ile **İSMEK Usta Eğitimi Programı (İMTP)** başlatılmıştır.

İİT-MEP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği

'Mesleki Eğitimin Güçlendirilmesinde Yerel Kursların Rolü: İSMEK Tecrübesi'

- 2010 yılında, üye ülkelerin belediyelerinin ve eğitim kurumlarının temsilcilerinin katılımı ile “Mesleki Eğitimin Güçlendirilmesinde Yerel Kursların Rolü: İSMEK Tecrübesi” başlıklı bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmiş ve İSMEK modeli katılımcı ülke olan **Azerbaycan, Endonezya, İran, Kuveyt, Libya, Fas, Pakistan, Suriye ve Yemen'e** tanıtılmıştır.

İİT-MEİP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği-İMTP

- Bu güne kadar, Pakistan ve Azerbaycan gibi İİT üye ülkelerinden eğitim talebi gelmiş ve bu ülkelerden gelen katılımcılara çeşitli konularda ustalık eğitimi verilmiştir.
- İMTP kapsamında verilecek eğitimleri içeren bir anket İSMEK ile işbirliği içerisinde hazırlanmış ve 57 İİT üye ülkesine dağıtılmıştır. Üye ülkelerin talepleri doğrultusunda çeşitli konularda eğitimlere devam edilmektedir.

İİT-MEP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği

Pakistan Katılımcıları Sertifika Töreni, 01 Nisan 2011,
İstanbul

10 kişilik bir gruptan oluşan Pakistan heyeti 21 Mart-1 Nisan 2011 tarihlerinde eğitim almışlardır.

İİT-MEP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği

7 kişilik bir gruptan oluşan Azerbaycan heyeti 24-28 Ekim 2011 tarihlerinde çeşitli başlıklarda ustalık eğitimi almışlardır.

İİT-MEP Kapsamında İSMEK-SESRIC İşbirliği

Azerbaycan Katılımcıları Sertifika Töreni, 28 Ekim
2012, İstanbul

Teşekkürler

www.oicvet.org